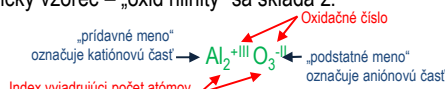

Triviálne (hovorové, zaužívané) názvoslovie

rajský plyn (N₂O), sírouhlík (CS₂), pálené vápno (CaO), hasené vápno (Ca(OH)₂), kamenná soľ (NaCl), sóda bikarbóna (NaHCO₃), biela skalica (ZnSO₄·7H₂O), modrá skalica (CuSO₄·5H₂O) a i.

Systematické názvoslovie

Chemický vzorec – „oxid hlinitý“ sa skladá z:

- „podstatné meno“ sa píše sa vpravo, „prídavné meno“ vľavo
- „podstatné meno“ má názov odvodený z prvku s príponou –id a presne definované oxidačné číslo prvku / náboj skupiny, napríklad chlorid je vždy Cl^{-I}, oxid O^{-II}, hydroxid (OH)^{-I} a pod.
- „prídavné meno“ má názov odvodený z prvku s príponou podľa oxidačného čísla, napríklad hlinitý (+III), uhličitý (+IV) a pod.
- Molekula je navonok elektroneutrálna, preto indexami upravíme počet atómov na najmenší spoločný násobok, napr. oxid hlinitý: Al₂^{+III}O₃^{-II} ((2×3)+(3×-2)=0), chlorid nikelnatý Ni^{+II}Cl₂^{-I} ((1×2)+(2×-1)=0), jednotka sa nepíše

Bezokyslíkaté kyseliny – skladajú sa len z kyselinotvorného prvku a vodíka, preto je v názve uvedené slovo „vodíková“, napr. HCl kys. chlorovodíková, HF kys. fluorovodíková, H₂Se kys. selenovodíková; ak ide o plyn, tak len skrátene napr. chlorovodík, jodovodík

Kyslíkaté kyseliny – skladajú sa z vodíka H^{+I}, kyselinotvorného prvku s oxidačným číslom podľa prípony v názve a kyslíka O^{-II}. Molekula je navonok elektroneutrálna, preto indexami upravíme počet atómov na najmenší spoločný násobok, napr. kys. dusičná H^{+I}N^{+V}O₃^{-II} ((1×1)+(1×5)+(3×-2)=0).

- kys. s nepárnym oxidačným číslom majú 1 H napr. H^{+I}Cl^{+III}O₂^{-II}
- kys. s párnym oxidačným číslom majú 2 H napr. H^{+I}₂S^{+VI}O₄^{-II}
- ak neplatí vyššie uvedené, počet vodíkov je uvedený v názve, napr. kyselina trihydrogenboritá H^{+I}₃B^{+III}O₃^{-II}. Výnimkou je kyselina fosforečná H^{+I}₃P^{+V}O₄^{-II}, kde sa počet vodíkov neuvádza.

Soli pozostávajú zo zvyšku kyseliny, s nábojom podľa toho, koľko kyselina stratila vodíkov (napr. uhličitan (CO₃)²⁻, hydrogen uhličitan (HCO₃)⁻, dihydrogen fosforečnan (H₂PO₄)⁻) a katiónu, napr. chlórnan sodný NaClO, síran amónny (NH₄)₂SO₄. Ak je na soľ kryštalicky viazaná voda, hovoríme o hydrátoch, napr. heptahydrát síranu zinočnatého ZnSO₄·7 H₂O.

Ox. číslo	Prípona katiónov	Príklad	
+ I	-ný	Cl ₂ O	Oxid chlórny
+ II	-natý	ZnO	Oxid zinočnatý
+ III	-itý	B ₂ O ₃	Oxid boritý
+ IV	-ičitý	CO ₂	Oxid uhličitý
+ V	-ečný	P ₂ O ₅	Oxid fosforečný
	-ičný	N ₂ O ₅	Oxid dusičný
+ VI	-ový	SO ₃	Oxid sírový
+ VII	-istý	Mn ₂ O ₇	Oxid manganistý
+ VIII	-ičelý	OsO ₄	Oxid osmičelý

Ox. číslo	Podstatné meno	Príklad	
- I	chlorid (Cl ^{-I})	NaCl	Chlorid sodný
	fluorid (F ^{-I})	SiF ₄	Fluorid kremičitý
	bromid (Br ^{-I})	BaBr ₂	Bromid bárnatý
	jodid (I ^{-I})	SbI ₃	Jodid antimónny
	hydrid (H ^{-I})	LiH	Hydrid lítny
- II	ozonid (O ₃ ^{-I})	LiO ₃	Ozonid lítny
	oxid (O ^{-II})	Fe ₂ O ₃	Oxid železitý
	peroxid (O ₂ ^{-II})	Na ₂ O ₂	Peroxid sodný
	sulfid (S ^{-II})	ZnS	Sulfid zinočnatý
- III	selenid (Se ^{-II})	CdSe	Selenid kadmenný
	telurid (Te ^{-II})	Na ₂ Te	Telurid sodný
	nitrid (N ^{-III})	Ca ₃ N ₂	Nitrid vápenatý
- IV	fosfid (P ^{-III})	NiP ₂	Fosfid niklový
	arzenid (As ^{-III})	Na ₃ As	Arzenid sodný
	karbid (C ^{-IV})	Al ₄ C ₃	Karbid hlinitý
	silicid (Si ^{-IV})	Zn ₂ Si	Silicid zinočnatý

Náboj skup.	Podstatné meno	Príklad	
- I	hydroxid (OH) ^{-I}	Zn(OH) ₂	Hydroxid zinočnatý
	kyanid (CN) ^{-I}	Ca(CN) ₂	Kyanid vápenatý
	tiokyanid (SCN) ^{-I}	Al(SCN) ₃	Tiokyanid hlinitý

Ox. číslo	Prípona kyseliny	Príklad		Prípona aniónov	Príklad		názov	
+ I	-na	HClO	Kyselina chlórna	-nan	NaClO	Chlórnan sodný	1	mono
+ II	-natá	H ₂ ClO ₂	Kyselina chlórnatá	-natan	Na ₂ ClO ₂	Chlórnatan sodný	2	di
					NaHClO ₂	Hydrogenchlórnatan sodný	3	tri
+ III	-itá	HAIO ₂	Kyselina hlinitá	-itan	NaAlO ₂	Hlinitan sodný	4	tetra
+ IV	-ičitá	H ₂ CO ₃	Kyselina uhličitá	-ičitan	Na ₂ CO ₃	Uhličitan sodný	5	penta
					NaHCO ₃	Hydrogenuhličitan sodný	6	hexa
+ V	-ečná	HClO ₃	Kyselina chlorečná	-ečnan	NaClO ₃	Chlorečnan sodný	7	hepta
	-ičná	HNO ₃	Kyselina dusičná	-ičnan	NaNO ₃	Dusičnan sodný	8	okta
+ VI	-ová	H ₂ SO ₄	Kyselina sírová	-an	Na ₂ SO ₄	Síran sodný	9	nona
					NaHSO ₄	Hydrogensíran sodný	10	deka
+ VII	-istá	HMnO ₄	Kyselina manganistá	-istan	NaMnO ₄	Manganistan sodný	1/2	hemi,
+ VIII	-ičelá	H ₂ OsO ₅	Kyselina osmičelá	-ičelan	Na ₂ OsO ₅	Osmičelan sodný		semi
					NaHOsO ₅	Hydrogenosmičelan sodný	2/3	sesqui